

Brussels, 19.3.2025
COM(2025) 125 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Európsky akčný plán pre oceľ a kovy

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Európsky akčný plán pre oceľ a kovy

Nie je náhoda, že Európska únia bola postavená na oceli. Európa má dlhoročnú a hrdú históriu výroby ocele a základných kovov¹. Náskok Európy v oblasti výrobkov z ocele a základných kovov s vysokou hodnotou a iných výrobkov z ocele a základných kovov je kľúčovým prínosom pre mnohé odberateľské odvetvia a výrobky. Tieto odvetvia sú nevyhnutné pre hospodársku bezpečnosť a sociálnu stabilitu EÚ. Kompas konkurencieschopnosti² uznal ich strategický význam a označil oceľ a kovy za kľúčovú oblasť činnosti.

Všetky tieto odvetvia majú veľké spoločné výzvy pre svoju konkurencieschopnosť: vysoké náklady na energiu, vystavenie nerovnakým podmienkam v medzinárodnej hospodárskej súťaži, investičné potreby v oblasti dekarbonizácie a regulačné zaťaženie. Za posledné desaťročie sa podiel EÚ na celosvetovej výrobe ocele znížil na 7 – 8 %, zatiaľ čo výroba primárneho hliníka predstavuje 3,8 %³. Zároveň ďalšie krajiny, najmä Čína a v posledných rokoch India, a niekoľko ďalších krajín Ázie a Blízkeho východu, masívne rozšírili svoju výrobnú kapacitu, často podporovanú subvenciami narúšajúcimi hospodársku súťaž. V dôsledku toho sa len v prípade ocele v roku 2024 odhadovala celosvetová nadmerná kapacita na viac ako štyri a pol násobok ročnej spotreby EÚ⁴.

Zatiaľ čo výroba EÚ je stále schopná pokryť väčšinu domáceho dopytu EÚ po oceli (90 %) ⁵ a medi (83 %) ⁶, situácia je už teraz znepokojujúcejšia v prípade hliníka (46 %) ⁷ a niklu (25 %) ⁸, najmä vzhľadom na predpokladaný vysoký rast dopytu po hliníku, medi a nikle do roku 2030. Okrem toho sú všetky tieto kovy nevyhnutné pre obranu. Napríklad hlavný bojový tank obsahuje 50 až 60 ton vysokokvalitnej ocele, samohybný delostrelecký systém až 100 ton, stíhacie lietadlo 3 tony hliníka ⁹. Zabezpečenie stabilného a odolného dodávateľského reťazca pre tieto materiály má zásadný význam pre posilnenie európskej obrannej technologickej a priemyselnej základne, zabezpečenie pripravenosti a vnútornej bezpečnosti EÚ, uspokojenie potrieb EÚ v oblasti obrany a letectva a vesmíru a zabezpečenie technologickej suverenity.

(1) Okrem železa a ocele zahŕňajú základné kovy ferozliatiny, ktoré sú zložito prepojené s hodnotovým reťazcom ocele, ako aj neželezné kovy hliník, meď a nikel. V tomto akčnom pláne sa dôraz kladie na základné kovy, ktoré sa vyrábajú a obchoduje sa s nimi vo veľkých objemoch, a nie na menšie technologické kovy alebo drahé kovy, ktoré sú často kritickými surovinami, a preto využívajú ustanovenia zákona o kritických surovinách.
(2) COM(2025) 30 10017eb1-4722-4333-add2-e0ed18105a34_en identified steel and metals as a key area for action.

(3) <https://international-aluminium.org/statistics/primary-aluminium-production/>

(4) Zdroj: Výbor OECD pre oceľ: 96. zasadnutie Výboru pre oceľ: Vyhlásenie predsedu | OECD <https://www.oecd.org/en/about/news/speech-statements/2024/11/96th-session-of-the-steel-committee-statement-by-the-chair.html>.

(5) Zdroj: Eurofer, 126 mil. ton produkcie/138 mil. ton skutočnej spotreby v roku 2023

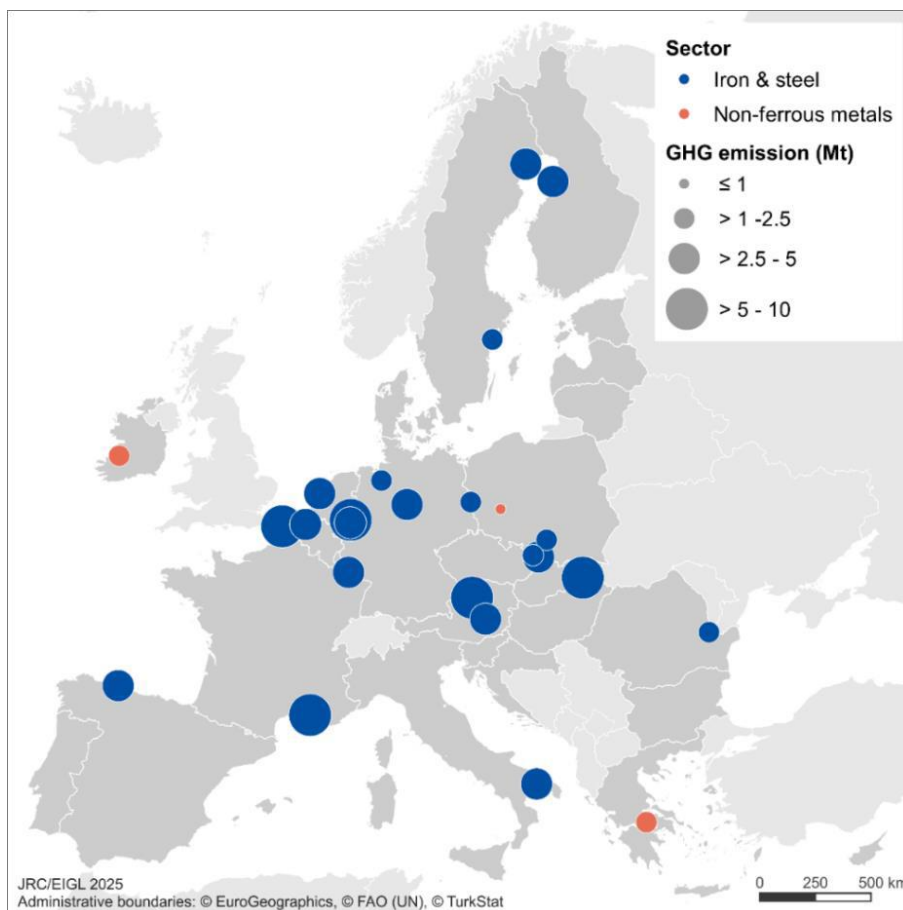
(6) Zdroj: Informačný prehľad SCRREEN 2023 o medi

(7) Zdroj: Európsky hliník: 7 % domácej prvovýroby + 39 % domácej recyklácie v roku 2023

(8) Zdroj: Informačný prehľad SCRREEN 2023 o nikle

(9) Archív publikácií JRC – Suroviny v európskom obrannom priemysle

Európsky kovospracujúci priemysel sa zaviazal investovať do technológií dekarbonizácie a odstraňovania znečistenia a prispievať k ambíciám EÚ v oblasti klímy a životného prostredia, pričom kovospracujúci priemysel¹⁰ predstavuje 8,1 % celkových emisií skleníkových plynov EÚ v 2022¹¹ a je veľkým zdrojom látok znečisťujúcich ovzdušie.¹² Súčasná hospodárska situácia – charakterizovaná nízkou návratnosťou kapitálu, nedávnou kompresiou marží v dôsledku globálnej nadmernej kapacity, nedostatočnou ochotou zákazníkov platiť čistú prémiiu a nedostatočnými stimulmi prostredníctvom regulačných zásahov – však sťažuje kovospracujúcemu priemyslu EÚ investície do dekarbonizácie. V dôsledku toho **obchodný a finančný obchodný prípad nie je dostatočný na prilákanie investorov a zákazníkov**. Bez róznych opatrení a investícií zostáva riziko zatvorenia závodov a úpadku priemyslu reálne, čo má vážne dôsledky pre kľúčové hospodárske regióny v celej Európe, ako aj pre naše strategické odvetvia, ako je obranný a vesmírny priemysel, čo obmedzuje ich schopnosť poskytovať kritické spôsobilosti a vybavenie s flexibilitou a rýchlosťou potrebnou v rýchlo sa meniacom geopolitickom kontexte.

Umiestnenie závodov na výrobu ocele a neželezných kovov medzi 100 najväčšími emisiami skleníkových plynov v EÚ. Zdroj: JRC, Laboratórium geografie energetiky a priemyslu

(10) V tomto prípade pojem "kovy" zahŕňa aj dôležité použitia kovov ako ich anorganických zlúčenín, vrátane (napríklad) materiálov pre batérie, fotovoltaiky a polovodičov.

(11) Zdroj – Eurostat, zahŕňa ťažbu, výrobu základných kovov a spracovanie kovov.

(12) Zdroj: Portál priemyselných emisií, 2022.

Například společnost ThyssenKrupp oznámila plány na prepustenie 11 000 pracovníkov v Nemecku v decembri 2024. V novembri 2024 spoločnosť ArcelorMittal odložila svoje investície do dekarbonizácie v celej Európe. Okrem toho Liberty Ostrava v júni 2024 vyhlásila bankrot v Českej republike. Odvetvie hliníka je varovným signálom rizika deindustrializácie, pretože natrvalo stratilo významnú časť svojej európskej výrobnéj kapacity. Okrem toho je od roku 2021 viac ako 50 % kapacity prvovýroby nečinných. Produkcia ocele v EÚ zároveň od roku 2017 klesá zo 160 miliónov ton na 126 miliónov ton v roku 2023. Súčasná miera využitia kapacity ocele približne 65 % je z dlhodobého hľadiska neudržateľná, pretože takéto kapitálovo náročné priemyselné odvetvia musia fungovať s kapacitou vyššou ako 85 %, aby boli konkurencieschopné za trhových podmienok.

V dohode o čistom priemysle¹³ a akčnom pláne pre cenovo dostupnú energiu¹⁴ sa oznámil celý rad opatrení a potreba konkrétneho akčného plánu pre kovospracujúce odvetvia. Dôraz sa kladie na kľúčové výzvy v oblasti konkurencieschopnosti, ktorými sú znižovanie nákladov na energiu, vytváranie vedúcich trhov pre nízkouhlíkové výrobky, zvyšovanie obehovosti, vytváranie rovnakých podmienok na medzinárodnej úrovni, vytváranie kvalitných pracovných miest a mobilizácia investícií. EÚ sa bude pri dosahovaní svojich cieľov v oblasti čistého priemyslu naďalej spoliehať na silné globálne partnerstvá.

Tento akčný plán dopĺňa tieto širšie iniciatívy a stanovuje komplexný pracovný program na krátkodobé až strednodobé obdobie. Vychádza z dialógu o oceli, ktorý zvolala predsedníčka Komisie 4. marca, a zo širšej série konzultácií. Zaoberá sa niektorými kľúčovými problémami špecifickými pre jednotlivé odvetvia, ktoré bránia európskemu kovospracujúcemu priemyslu prosperovať a dekarbonizovať. Stanovujú sa v ňom konkrétne opatrenia, ktoré môžu v kombinácii poskytnúť okamžitú úľavu kovospracujúcemu priemyslu a zároveň ho upokojit' v ich postupoch dekarbonizácie a investičných rozhodnutiach. Cesta transformácie pre kovospracujúce odvetvia¹⁵ uverejnená spolu s týmto akčným plánom poskytuje dodatočnú základnú a zdoľnú analýzu potrieb a výziev kovospracujúceho priemyslu a názory vyjadrené rôznymi zainteresovanými stranami. V tomto akčnom pláne **sa zväžia prebiehajúce partnerstvá EÚ s tretími krajinami, najmä s kandidátskymi krajinami,** pri ich integrácii do jednotného trhu a smerovaní k členstvu v EÚ. Strategický prístup k posilneniu odolnosti dodávateľského reťazca by mohol zahŕňať investície v partnerských krajinách a predefinovanie priemyselnej spolupráce s cieľom vytvoriť udržateľnejší a odolnejší ekosystém výroby ocele.

Tento akčný plán je založený na šiestich hlavných pilieroch: zabezpečenie hojnej a cenovo dostupnej čistej **energie**, predchádzanie **úniku uhlíka**, podpora a ochrana európskych priemyselných **kapacít**, podpora **obehovosti** kovov, ochrana kvalitných **pracovných miest v priemysle**, a znižovanie rizika prostredníctvom vedúcich trhov a podpory investícií.

(13) https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/clean-industrial-deal_en

(14) https://energy.ec.europa.eu/strategy/affordable-energy_en

(15) https://single-market-economy.ec.europa.eu/document/download/fe4b7a0b-cfb9-49fd-9d37-139c1e23832d_en

1. ZABEZPEČENIE PRÍSTUPU K ČISTEJ A CENOVO DOSTUPNEJ ENERGII PRE KOVOPRACUJÚCI PRIEMYSEL

Náklady na energiu zostávajú kľúčovou hnacou silou konkurencieschopnosti kovopracujúceho priemyslu. Náklady na energiu predstavujú väčší podiel výrobných nákladov na kovy a oceľ ako v iných odvetviach. Už pred energetickou krízou predstavoval tento podiel približne 17 % v oceliarskom priemysle¹⁶ a 40 % v prípade hliníka.¹⁷ Počas energetickej krízy v roku 2022 sa tieto čísla vyšplhali až na 80 %.¹⁸ V roku 2025 ceny energií síce od vrcholu v roku 2022 klesli, ale v porovnaní s inými medzinárodnými výrobnými lokalitami zostávajú vyššie ako historické úrovne. Ceny elektriny sú v EÚ 2 až 3-krát vyššie ako v USA¹⁹, zatiaľ čo ceny zemného plynu sú takmer päťkrát vyššie ako v USA.²⁰ Priama elektrifikácia zostáva najúčinnjším spôsobom dekarbonizácie viacerých foriem výroby ocele a kovov, zatiaľ čo iné budú závisieť od metód nepriamej elektrifikácie, ako je vodík vyrobený elektrolýzou, čím sa zvýši podiel nákladov na energiu na celkových výrobných nákladoch v porovnaní s technológiami založenými na fosílnych palivách. Zabezpečenie prístupu k nižším cenám elektriny je preto kľúčové pre podporu tohto prechodu. Okrem toho sú relevantné aj technológie, ako je zachytávanie a ukladanie uhlíka a obehové využívanie surovín.

Znižovanie cien energie pre energeticky náročné priemyselné odvetvia

Na prekonanie tejto náročnej situácie musí byť energia cenovo dostupnejšia. Akčný **plán pre cenovo dostupnú energiu** poskytuje dôležité prvky riešenia, najmä oznámením opatrení na zefektívnenie sieťových poplatkov, zníženie daní a odvodov z energie, uľahčenie zmlúv o nákupe energie, urýchlenie povoľovania, rozšírenie a modernizáciu sústav a stimulovanie flexibility v elektrizačnej sústave. Okrem toho budú medzi hlavnými príjemcami pilotného programu EIB v oblasti podnikových zmlúv o nákupe elektriny energeticky náročné priemyselné odvetvia.

Ďalšie riešenia **zamerané konkrétne na energeticky náročné priemyselné odvetvia** by mali zodpovedať významnej úlohe, ktorú zohrávajú náklady na energiu pre konkurencieschopnosť a dekarbonizáciu týchto odvetví. Komisia konzultuje s členskými štátmi o nástroji štátnej pomoci pre čistú flexibilitu založenom na zmluvách o nákupe elektriny a o tom, že priemysel sa zaviazal spotrebúvať čistú elektrickú energiu. Komisia okrem toho poskytne členským štátom usmernenia týkajúce sa navrhovania systémov verejnej podpory pre čistú energiu prostredníctvom obojsmerných rozdielových zmlúv vrátane ich kombinácie so zmluvami o nákupe elektriny s cieľom poskytnúť dočasnú cenovú úľavu pre energeticky náročné priemyselné odvetvia s cieľom umožniť investície do dekarbonizácie v EÚ. Verejná podpora v odvetví energetiky by mala venovať osobitnú pozornosť **energeticky náročným priemyselným odvetviám a kovopracujúcemu odvetviu**, najmä tam, kde sú k dispozícii technológie elektrifikácie, a spoločnosti môžu využívať tieto dlhodobé zmluvné dojednania na zmiernenie vplyvov kolísania cien elektrickej energie.

16) <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC121276>

(17) <https://www.reuters.com/markets/commodities/sky-high-energy-costs-fan-fire-under-aluminium-zinc-prices-2022-08-12/>

(18) <https://www.reuters.com/markets/commodities/sky-high-energy-costs-fan-fire-under-aluminium-zinc-prices-2022-08-12/>

(19) Ceny elektriny sú 2 – 3-násobné ako v USA: 0,16 EUR za kWh v EÚ oproti 0,07 EUR v USA v prvej polovici roka 2024 napriek tomu, že v EÚ klesli (o 0,04 EUR) a v USA zostali stabilné (+0,01 EUR) v porovnaní s prvou polovicou roka 2023 a napriek klesajúcej potrebe energie. <https://www.bruegel.org/policy-brief/decarbonising-competitiveness-four-ways-reduce-european-energy-prices>

(20) Affordable Energy Action Plan

Pritom bude potrebné zvážiť všetky potenciálne prekážky používania zmlúv o nákupe elektriny vrátane potenciálnych vplyvov na súvahy spoločností²¹. Komisia bude analyzovať trhové alebo regulačné zlyhania, ktoré bránia optimálnemu využívaniu takýchto zmlúv pre energeticky náročné priemyselné odvetvia, a v prípade potreby ich bude riešiť.

Z krátkodobého hľadiska **sa členské štáty tiež vyzývajú, aby urýchlene zaviedli a využili všetku flexibilitu**, ktorú poskytujú európske právne predpisy v oblasti energetiky a pravidlá štátnej pomoci na zníženie nákladov energeticky náročných priemyselných odvetví. V oddiele 4.7.1 usmernení o pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a pomoci v oblasti energetiky sa umožňuje zníženie úrovne environmentálnych daní a parafiškálnych odvodov pre odvetvia, ktoré by bez tohto zníženia neboli schopné vykonávať svoje hospodárske činnosti udržateľným spôsobom, a v oddiele 4.11 sa umožňuje zníženie odvodov za elektrickú energiu pre energeticky náročných odberateľov²². Oceliarsky a kovospracujúci priemysel vo všeobecnosti spĺňa tieto podmienky. Smernica o zdaňovaní energie takisto umožňuje za určitých podmienok znížiť zdanenie elektrickej energie na nulu v energeticky náročných priemyselných odvetviach, čo vytvára stimul pre toto odvetvie na dekarbonizáciu prostredníctvom elektrifikácie a môže podporiť jeho širšiu konkurencieschopnosť. Členské štáty sa takisto vyzývajú, aby urýchlene ukončili rokovania o smernici o zdaňovaní energie²³ s cieľom zvýšiť úžitok daňového rámca pre elektrifikáciu a uľahčiť prechod od používania fosílnych palív.

Rámec štátnej pomoci v rámci Dohody o čistom priemysle, ktorý sa má prijať v druhom štvrtroku 2025 po období konzultácií²⁴, poskytne ďalšiu flexibilitu a zjednodušenia, ktoré členským štátom umožnia urýchliť podporu priemyselnej dekarbonizácie. To zohľadňuje skutočnosť, že trhové a regulačné signály, ako je súčasná a predpokladaná cena ETS, často samy osebe nepostačujú na prekonanie rozdielov v nákladoch medzi tradičnými a dekarbonizovanými výrobnými metódami v tejto fáze. Podľa návrhu, ktorý je v súčasnosti predmetom verejnej konzultácie²⁵, sa na verejnú podporu všetkých technológií dekarbonizácie vrátane opatrení v oblasti energetickej efektívnosti budú vzťahovať zjednodušené podmienky zlučiteľnosti. Očakáva sa, že to povedie k zníženiu nákladov a zvýšeniu konkurencieschopnosti pri súčasnom znížení emisií skleníkových plynov. Okrem schém založených na výpočtoch medzery vo financovaní alebo súťažných ponukách budú povolené aj zjednodušené schémy založené na schválených intenzitách pomoci. Hoci tieto schémy zahŕňajú stropy pomoci, veľké projekty možno schvaľovať aj zjednodušeným postupom. Investície do dekarbonizácie sa budú posudzovať technologicky neutrálnym spôsobom so zameraním na znižovanie emisií, a to aj tam, kde sa to dosiahne postupne v priebehu času. Okrem priamej investičnej podpory do dekarbonizácie nový rámec uľahčí zrýchlené odpisovanie aktív v oblasti čistých technológií, ako sú elektrolyzéry alebo zariadenia na zachytávanie a ukladanie uhlíka.

(21) Prebiehajúce iniciatívy pracujú na riešení niektorých z týchto problémov:

<https://www.ifrs.org/projects/completed-projects/2024/power-purchase-agreements/>; Zmluvy o nákupe energie, konzultácie o podpore | EFRAG. (22) V prípade odvetví, ktorým hrozí presunutie mimo Únie do lokalít, kde chýbajú environmentálne disciplíny alebo sú menej ambiciózne

(23) COM(2021) 563 final.

(24) https://competition-policy.ec.europa.eu/public-consultations/2025-cisaf_en

(25) https://competition-policy.ec.europa.eu/document/download/45b532ce-53fb-4907-975c-79edaa31a166_en?filename=2025_CISAF_draft_EC_communication.pdf.

V usmerneniach o štátnej pomoci pre kompenzáciu nepriamych nákladov v systéme obchodovania s emisiami (ETS) sa členským štátom poskytuje priestor na kompenzáciu nákladov na uhlík prenesených prostredníctvom účtov za elektrinu pre určité odvetvia vystavené obchodu a s vysokými emisiami uhlíka, ktoré zahŕňajú oceľiarsky a iný kovospracujúci priemysel. Členské štáty sa vyzývajú, aby túto možnosť naďalej využívali alebo aby zvážili jej využitie, ak je to relevantné pre ich odvetvie (v súčasnosti túto možnosť využíva len 14 členských štátov). V kontexte preskúmaní ETS a CBAM v roku 2026 bude Komisia pracovať na zabezpečení primeraných opatrení (usmernení alebo inej formy) na nepriamu kompenzáciu nákladov ETS po roku 2030 a zároveň zabezpečí, aby to bolo v súlade s inými prostriedkami na riešenie úniku uhlíka.

Okrem toho nariadenie EÚ o energetike poskytuje rámec pre navrhovanie **sieťových taríf** na základe zásad odrážania nákladov, transparentnosti a nediskriminácie, pričom zohľadňuje potrebu bezpečnosti a flexibility siete. Členské štáty môžu navrhnúť svoje sieťové tarify spôsobom, ktorý bude prínosom pre energeticky náročné priemyselné odvetvia. Na tento účel sa v usmernení k návrhu sieťových taríf oznámených v akčnom pláne pre cenovo dostupnú energiu na druhý štvrtrok 2025 poskytnú ďalšie podrobnosti o riešeniach na zníženie systémových nákladov v prospech všetkých používateľov vrátane energeticky náročných odvetví.

Urýchlenie pripojenia do sústavy a využívanie vodíka z obnoviteľných zdrojov a nízkouhlíkového vodíka

Keďže čoraz viac odvetví sa elektrifikuje a mnohé projekty rozširovania siete sa oneskorujú, kovospracujúci sektor často čelí dlhým čakacím dobám na získanie alebo rozšírenie pripojenia k sieti, často niekoľko rokov. Takéto oneskorenia majú potenciál vykoľajovať celé investície do elektrifikácie.

Komisia bude spolupracovať s členskými štátmi na riešení problémov, ktoré sú spojené s dlhými čakacími lehotami na pripojenie do sústavy. Komisia vydá usmernenia a odporúčania pre členské štáty týkajúce sa skrátenia čakacej doby na pripojenie do sústavy. To bude zahŕňať opatrenia možné v rámci existujúceho právneho rámca a pomôže členským štátom odstrániť špekulatívne alebo nezrelé žiadosti z radu a v prípade potreby sa odchýliť od zásady "kto prv príde, ten prv berie" na základe objektívnych kritérií na podporu investícií prospešných pre prechod na čistú energiu a efektívnosť energetického systému. Bude to vychádzať z pozitívnych príkladov existujúcich v niektorých členských štátoch a uskutoční sa to na základe dialógu s orgánmi členských štátov. Komisia v druhom štvrtroku 2025 vydá aj hlavné zásady, v ktorých určí podmienky, za ktorých by sa mali uskutočňovať predvídateľné investície²⁶ do projektov sietí. Flexibilné dohody o pripojení môžu tiež poskytnúť prístup energeticky náročných priemyselných odvetví k sieti, kým sa tieto investície do sústavy uskutočňujú. Komisia okrem toho navrhne dodatočné opatrenia na uľahčenie a urýchlenie prístupu k sieťovej infraštruktúre pre projekty elektrifikácie v energeticky náročných priemyselných odvetviach.

(26) To znamená investície, ktoré predpokladajú neistý budúci rast dopytu po elektrickej energii v dôsledku elektrifikácie. V prípade takýchto investícií môže účtovanie plných nákladov súčasným používateľom nespravodlivo zaťažovať prvých používateľov a spomaliť elektrifikáciu. V akčnom pláne pre cenovo dostupnú energiu sa preto uvádza usmernenie, v ktorom sa vysvetľuje, ako by členské štáty mohli v prípade potreby v cieľových prípadoch využiť svoj verejný rozpočet na zníženie sieťových poplatkov na pokrytie dodatočných nákladov vyplývajúcich z opatrení na urýchlenie dekarbonizácie a integrácie trhu.

Keďže priama elektrifikácia nie je vždy možná alebo nákladovo efektívna, vodík je kľúčovým faktorom umožňujúcim dekarbonizáciu v oceliarskom a kovospracujúcom priemysle. Napríklad priama redukcia pomocou vodíka je najslubnejšou možnosťou dekarbonizácie primárnej výroby ocele a vodík je hlavným uchádzačom o poskytovanie vysokoteplotného tepla ako náhrady zemného plynu aj v iných kovospracujúcich priemyselných odvetviach. Na realizáciu konkurenčného prechodu sú potrebné bohaté a cenovo dostupné dodávky vodíka z obnoviteľných zdrojov a nízkouhlíkového vodíka. Komisia v dohode o čistom priemysle tiež oznámila, že v nadchádzajúcich týždňoch prijme delegovaný akt o **nízkouhlíkovom vodíku** s cieľom poskytnúť zrozumiteľnosť dodávateľom, odberateľom a investorom. V tomto delegovanom akte sa predstavia pravidlá, ktoré sú čo najflexibilnejšie na dosiahnutie požadovaných cieľov znižovania emisií skleníkových plynov pri výrobe nízkouhlíkových palív technologicky neutrálnym spôsobom.

Okrem toho tretia výzva v **rámci Európskej vodíkovej banky** ohlásená na tretí štvrtrok 2025 v Dohode o čistom priemysle bude naďalej podporovať výrobu, a tým uľahčovať prístup rôznym priemyselným odberateľom vrátane ocele.

Komisia okrem toho zmení priority mandátu **Európskej aliancie pre čistý vodík** na tie odvetvia, v ktorých je vodík najdôležitejší pre úsilie o dekarbonizáciu. Európska komisia bude každoročne monitorovať a aktualizovať pokrok v projektovej databáze aliancie s cieľom sledovať rozširovanie trhu s vodíkom a okrem iného poskytnúť priemyselným odberateľom potrebnú istotu pre ich plány dekarbonizácie.

Urýchlenie rekuperácie prebytočného tepla a využívania čistej energie

Zvyšovanie energetickej efektívnosti a podpora elektrifikácie a využívania čistej energie v oceliarskom a kovospracujúcom priemysle môže priniesť výhody energetickému systému EÚ a zároveň znížiť náklady tohto odvetvia. Ocel' a kovy sú priemyselné odvetvia s najvyšším potenciálom zhodnocovania odpadového tepla v EÚ, najmä pokiaľ ide o vysokokvalitné zdroje tepla, ktoré možno zhodnocovať spaliny, vysokoteplotné kvapaliny a odpad. Vysokoteplotné tepelné čerpadlá sa stávajú čoraz všestrannejšou možnosťou využitia prebytočného procesného tepla, čím sa znižujú celkové energetické potreby odvetvia. Odpadové teplo je možné rekuperovať a využívať aj v sieťach diaľkového vykurovania. **Komisia vypracuje a bude podporovať štandardizované prístupy k rekuperácii odpadového tepla** vrátane kopírovania modelov, ako sú zmluvy o nákupe tepla, a rozširovania najlepších postupov v oblasti integrovaného plánovania tepelnej infraštruktúry ako súčasť stratégie vykurovania a chladenia oznámenej v akčnom pláne pre cenovo dostupnú energiu.

Akcie:
V nadchádzajúcich týždňoch Komisia prijme delegovaný akt o nízkouhlíkovom vodíku .
Do 2. štvrt'roka 2025 Komisia vydá usmernenie k návrhu sieťových taríf, ktoré okrem iného ponúkne možnosti zníženia sieťových taríf pre kovospracujúci sektor a iné energeticky náročné priemyselné odvetvia .
Do 2. štvrt'roka 2025 Komisia vydá hlavné zásady, v ktorých určí podmienky, za ktorých by sa mali poskytovať predbežné investície do projektov sústavy.
Do 3. štvrt'roka 2025 Komisia otvorí tretiu výzvu v rámci vodíkovej banky , ktorej cieľom je podporiť výrobu, a tým uľahčiť prístup priemyselných odberateľov vrátane ocele.
Do 4. štvrt'roka 2025 Komisia navrhne uľahčenie prístupu do sústavy pre energeticky náročné projekty elektrifikácie priemyslu.
Do 4. štvrt'roka 2025 Komisia poskytne členským štátom usmernenia týkajúce sa návrhu rozdielových zmlúv vrátane ich kombinácie so zmluvami o nákupe elektriny.
V kontexte preskúmaní ETS a CBAM v roku 2026 bude Komisia pracovať na zabezpečení primeraných opatrení (usmernení alebo inej formy) na nepriamu kompenzáciu nákladov ETS po roku 2030.

2. PREDCHÁDZANIE ÚNIKU UHLÍKA

Na plné využitie potenciálu mechanizmu **kompenzácie uhlíka na hraniciach sa finančné záväzky mechanizmu kompenzácie uhlíka na hraniciach (CBAM) začnú uplatňovať v roku 2026 v súlade s postupným vyradovaním bezodplatných kvót v rámci EU ETS do roku 2034**. Hoci sa mechanizmus CBAM vzťahuje na dovážaný tovar, nezaobera sa možnými rizikami úniku uhlíka v prípade kovov vyrobených v EÚ, ktoré podliehajú cene v rámci EU ETS a ktoré sa vyvážajú do tretích krajín, čím konkurujú výrobcovi so sídlom v krajinách s nižšími ambíciami v oblasti klímy. Na riešenie tejto nevýhody preto Komisia navrhne riešenie rizika úniku uhlíka v prípade tovaru vyrobeného v odvetviach CBAM v EÚ na vývoz.

Po druhé, existuje riziko, že únik uhlíka v tovare krytom mechanizmom CBAM by sa mohol posunúť ďalej v hodnotovom reťazci. Môže k tomu dôjsť obchádzaním – konkrétne vyhýbaním sa povinnostiam v rámci mechanizmu CBAM vykonaním miernych úprav základných tovarov CBAM – alebo ak spotrebitelia EÚ začnú uprednostňovať tovar dovážaný od výrobcov v tretích krajinách so slabšími politikami v oblasti klímy. Okrem toho spoločnosti, ktoré v súčasnosti vyrábajú alebo spracúvajú tovar súvisiaci s CBAM v EÚ, môžu premiestniť svoje prevádzky do týchto krajín. Komisia v súčasnosti kvantifikuje tieto riziká a predloží návrh na rozšírenie mechanizmu CBAM na určité **nadväzujúce výrobky** s cieľom ich riešiť, pričom zohľadní aj potrebu minimalizovať administratívnu záťaž.

Po tretie, **existuje riziko obchádzania cieľov mechanizmu CBAM**, keď sa tovar vyrobený v nízkouhlíkových výrobných zariadeniach v tretích krajinách presmeruje k európskym zákazníkom, zatiaľ čo výroba s vysokými emisiami uhlíka pokračuje na iných trhoch (tzv. "miešanie"). Podobne sa environmentálne klamlivá reklama môže uskutočniť prostredníctvom postupov započítavania uhlíka, ako je výroba energeticky náročných kovov, ktorá využíva trhové nástroje, aby sa javila ako nízkouhlíková, pričom sa stále spolieha na zdroje energie s vysokými emisiami alebo zavádzajúce postupy účtovania obsahu šrotu²⁷. S cieľom riešiť oba problémy a zabezpečiť integritu mechanizmu CBAM Komisia predloží stratégiu proti obchádzaniu. V tejto stratégii sa tieto riziká dôkladne posúdia a navrhnu sa riešenia na ich riešenie vrátane legislatívnych zmien.

Vzhľadom na naliehavosť vytvorenia jasnosti v tejto oblasti Komisia urýchli prácu na rozšírení a posilnení mechanizmu CBAM a predsunie kľúčové prvky reformy.

Akcie:
Do 2. štvrt'roka 2025 Komisia vydá oznámenie, v ktorom poskytne analýzu a možnosti, ako riešiť problém úniku uhlíka v prípade tovaru CBAM vyvážaného z EÚ do tretích krajín
Do 4. štvrt'roka 2025 Komisia vykoná komplexné preskúmanie mechanizmu CBAM spolu so stratégiou proti obchádzaniu a prvým legislatívnym návrhom : <ul style="list-style-type: none">– rozšírenie rozsahu pôsobnosti mechanizmu CBAM na určité nadväzujúce výrobky s vysokou spotrebou ocele a hliníka a– vrátane dodatočných opatrení proti obchádzaniu.

3. PODPORA A OCHRANA EURÓPSKÝCH PRIEMYSELNÝCH KAPACÍT

Globálne nadmerné kapacity vážne ohrozujú ziskovosť a konkurencieschopnosť európskych priemyselných odvetví. EÚ už prijala niekoľko opatrení na ochranu obchodu v odvetviach kovov proti nekalej globálnej hospodárskej súťaži. V súčasnosti je odvetvie železa a ocele s najväčším počtom opatrení na ochranu obchodu, za ktorým nasleduje sektor neželezných kovov a nerastných surovín. Toto odvetvie však naďalej ohrozujú globálne nadmerné kapacity a globálne deformácie zo strany Číny a iných krajín, ktoré umelo podporujú ich domáce priemyselné odvetvia alebo obchádzajú opatrenia a sankcie EÚ na ochranu obchodu. EÚ je jediným veľkým oceľiarskym regiónom, ktorý zaznamenal pokles kapacity.

Okrem toho zavedenie 25 % dovozných ciel na oceľ a hliník zo strany USA 12. marca 2025 bude mať nielen negatívny vplyv na výrobcov z EÚ tým, že obmedzí prístup na trh USA, a to aj v prípade základných kovov spracovaných na ďalší odberateľský tovar, ale zvýši aj tlak vývozu predtým určeného do USA, ktorý by sa mohol presmerovať do EÚ.

Nástroje na ochranu obchodu a iné obchodné opatrenia

EÚ preskúmala existujúce ochranné opatrenia proti oceli s cieľom reagovať na najnovší vývoj na trhu a zabezpečiť účinnosť opatrenia. Komisia vykonala podrobné prešetrenie súčasného ochranného opatrenia v oblasti ocele a predložila členským štátom návrhy na jeho úpravu s cieľom riešiť náročnú situáciu, ktorej čelí oceľiarske odvetvie EÚ. Navrhované úpravy prinesú výrobcom ocele v EÚ významnú krátkodobú úľavu tým, že zabezpečia účinnosť opatrenia, najmä v tých kategóriách, kde je tlak na dovoz najakútnejší. Zohľadnil sa najmä výrazný nárast dovozu v kombinácii s poklesom dopytu v určitých kategóriách.

(27) Nepriame emisie v rámci súčasného prechodného obdobia CBAM sa započítavajú vo všetkých odvetviach CBAM. V definitívnej fáze sa započítavajú iba do hnojív a cementu.

Platnosť ochranného opatrenia zo zákona uplynie 30. júna 2026, je však nerozumné predpokladať, že štrukturálne globálne nadmerné kapacity a ich negatívny vplyv súvisiaci s obchodom na oceliarsky priemysel EÚ, ktoré viedli k použitiu ochranného opatrenia, zmiznú 1. júla 2026. Naopak, negatívne účinky súvisiace s obchodom sa pravdepodobne prehĺbia, keďže čoraz väčší počet tretích krajín prijíma opatrenia zamerané na obmedzenie dovozu na svoje trhy, čo vedie k tomu, že trh EÚ sa stáva hlavným prijímačom globálnych nadmerných kapacít.

Vzhľadom na túto výnimočnú situáciu je preto potrebné zaviesť primerané a účinné ochranné opatrenia po 30. júni 2026, ktoré prispejú k zachovaniu konkurencieschopného a udržateľného oceliarskeho priemyslu EÚ. Preto Komisia najneskôr do tretieho štvrtého roka 2025 navrhne dlhodobé opatrenie poskytujúce vysoko účinnú úroveň ochrany oceliarskeho odvetvia EÚ. Komisia sa bude usilovať o to, aby nové opatrenie nadobudlo účinnosť včas, aby nahradilo súčasnú záruku a poskytlo účinnú mieru nápravy proti negatívnym účinkom súvisiacim s obchodom spôsobeným globálnymi nadmernými kapacitami. Zohľadnia sa v ňom zmeny dopytu v EÚ, ako aj aspekty bezpečnosti a odolnosti, pričom sa zachová určitá úroveň otvorenosti na trhu EÚ. Tento vyvážený prístup bude chrániť záujmy Únie vrátane výrobcov a používateľov, ako aj dovozcov a spotrebiteľov. EÚ bude zároveň v súlade so svojimi medzinárodnými záväzkami naďalej spolupracovať so svojimi tretími krajinami a multilaterálnymi partnermi s cieľom riešiť nadmerné kapacity na globálnej úrovni²⁸.

Komisia okrem toho v decembri 2024 začala **ochranné prešetrovanie týkajúce sa dovozu určitých legujúcich prvkov**, čo je odvetvie rozhodujúce pre hospodárstvo EÚ, keďže zliatiny sa používajú na zlepšenie pevnosti, trvanlivosti a kvality ocele alebo hliníka, ktoré sa dokončí do 18. novembra 2025. Komisia nebude váhať prijať dodatočné ochranné opatrenia, ak ich bude v dôsledku tohto vyšetrovania považovať za potrebné.

Situácia sa zhoršuje aj v odvetví hliníka. Výrobcovia z EÚ stratili za posledné desaťročie značný podiel na trhu a okrem toho je od roku 2021 obmedzených približne 50 % prvovýrobnej kapacity. Nedávno oznámené americké clá na hliník pravdepodobne situáciu ešte zhoršia vzhľadom na značnú hrozbu odklonenia obchodu z viacerých destinácií. **Komisia preto začala zhromažďovať relevantné dôkazy na účely použitia nástrojov na ochranu obchodu vrátane začatia prešetrovania ochranných opatrení ihneď po predložení riadne odôvodnenej žiadosti.**

Komisia zaznamenala rastúci trend, keď sa vyvážajúci výrobcovia pokúšajú obísť opatrenia na ochranu obchodu. Toto správanie môže ohroziť účinnosť našich opatrení na ochranu obchodu. To znamená, že zatiaľ čo osobitné antidumpingové alebo antisubvenčné opatrenie primerane rieši priamy dovoz, tento dovoz možno nahradiť nepriamym dovozom, pričom konečná fáza výrobného procesu sa uskutočňuje v tretej krajine, na ktorú sa opatrenia nevzťahujú, pred odoslaním do EÚ, čím sa zabráni plateniu ciel. S cieľom zabezpečiť účinnosť svojich opatrení na ochranu obchodu Komisia ako jedno z prioritných opatrení **posúdi, či by mala prispôbiť svoju prax zavedením "pravidla roztavenia a naliatia"**, ktoré by Komisii umožnilo konať proti krajine, v ktorej bol kov pôvodne roztavený, bez ohľadu na miesto následnej transformácie a pôvod tovaru, ako sa určuje v tradičných nepreferenčných pravidlách pôvodu.

(28) Napríklad ako súčasť Globálneho fóra o nadmernej kapacite ocele, kľúčovej platformy, ktorá združuje 28 členov, ktorí sa zaviazali vypracovať a vykonávať kolektívne riešenia problému nadmernej kapacity a zlepšiť fungovanie trhu v oceliarskom priemysle.

Uplatnením tohto pravidla by sa vylúčila možnosť zmeniť pôvod kovového výrobku vykonaním minimálnej transformácie a poskytla by sa väčšia istota pri sledovaní pôvodu výrobku. Komisia bude v každom prípade naďalej ostražitá, pretože nadmerné kapacity vytvorené za netrhových podmienok môžu mať za následok aj tak, že neprepojených trhových výrobcov v iných tretích krajinách budú vyvážať do EÚ množstvá, ktoré sú vytlačené z ich domácich alebo iných tradičných mimoeurópskych trhov.

S cieľom riešiť **rýchly vývoj na svetových trhoch a chrániť toto odvetvie Komisia posilní monitorovanie obchodných tokov** a proaktívne začne prešetrovania na základe "hrozby ujmy" bez toho, aby čakala na vznik značnej ujmy. Pokiaľ ide o kovy, na ktoré sa vzťahuje tento akčný plán, okrem ocele a hliníka, Komisia do tretieho štvrťroka 2025 predloží správu o svojom posilnenom monitorovaní situácie na trhu v týchto odvetviach a bude pripravená podľa potreby navrhnúť obchodné opatrenie. Ako bolo oznámené v dohode o čistom priemysle, Komisia bude pracovať na sprísnení existujúcich nástrojov na ochranu obchodu. **V tejto súvislosti Komisia posúdi aj to, či si súčasný režim pravidiel nižšieho cla vyžaduje zmeny.** EÚ bude pokračovať vo svojom úsilí v multilaterálnom kontexte s cieľom riešiť globálne výzvy, ktorým tieto odvetvia čelia, a zintenzívni ho. Situácia v odvetví medi bude predmetom dôkladného monitorovania, keďže vo februári 2025 USA začali vyšetrovanie dovozu medi podľa § 232 zákona o rozšírení obchodu z roku 1962, čo by mohlo viesť k ďalším colným opatreniam a narušeniu svetových trhov. Európske členské štáty, hoci nie sú hlavnými dodávateľmi na trh USA, by preto mohli vidieť nepriame dôsledky.

EÚ od marca 2022 **prijala širokú škálu sankcií voči Rusku v reakcii na jeho útočnú vojnu proti Ukrajine** s cieľom oslabiť hospodársku základňu Ruska, pripraviť ho o kritické technológie a trhy a výrazne obmedziť jeho schopnosť viesť vojnu. Tieto sankcie zahŕňajú obmedzenia dovozu železa a ocele, ktoré sú jedným z najprísnejších súborov sektorových sankcií uplatniteľných na Rusko. Okrem už zavedeného zákazu dovozu spracovaného hliníkového tovaru z Ruska zahŕňa 16. balík sankcií voči Rusku (prijatý 24. februára 2025) zákaz dovozu primárneho hliníka z Ruska do EÚ s mechanizmom kvót na zabezpečenie hladkého prechodu pre podniky. Komisia zabezpečí účinné vykonávanie týchto sankcií a v prípade potreby uloží ďalšie opatrenia na riešenie ich obchádzania.

Cielená revízia pravidiel EÚ v oblasti chemikálií (REACH) vo štvrtom štvrťroku 2025 prispeje k zjednodušeniu pravidiel pre chemický priemysel bez toho, aby bola ohrozená bezpečnosť a ochrana životného prostredia. Cieľom tejto revízie bude zabezpečiť stabilné a predvídateľné regulačné prostredie pre kovy, ktoré sa majú vyrábať v EÚ a uvádzať na trh EÚ.

Akcie:
Komisia navrhla úpravy ochranných opatrení proti oceli, ktoré nadobudnú účinnosť 1. apríla 2025. Opatrenie sa sprísni, aby sa zabezpečila účinnosť opatrenia a reagoval na najnovší vývoj na trhu.
Komisia je pripravená využiť nástroje na ochranu obchodu a začať prešetrovanie záruk v odvetví hliníka ihneď po predložení riadne odôvodnenej žiadosti.
Komisia najneskôr v 3. štvrtroku 2025 navrhne obchodné opatrenie, ktoré od 1. júla 2026 nahradí ochranné opatrenia proti oceľiarstvu a poskytne vysoko účinnú úroveň ochrany pred negatívnymi účinkami súvisiacimi s obchodom spôsobenými globálnymi nadmernými kapacitami.
Komisia urýchlene vykoná prešetrovanie ferozliatin , najneskôr do 18. novembra 2025.
Komisia posúdi zavedenie pravidla "roztaviť a naliat" s cieľom vystopovať krajinu, v ktorej sa kovový tovar pôvodne roztavil a nalial.

4. PODPORA OBEHOVOSTI KOVOV

Posilnenie obehovosti je dôležitou cestou k dekarbonizácii kovospracujúceho priemyslu. Napríklad recyklácia môže ušetriť až 95 % a 80 % energie potrebnej na výrobu primárneho hliníka a ocele. Recyklácia šrotu vyprodukovaného v EÚ tiež umožňuje znížiť závislosť priemyslu EÚ od dovážaných primárnych surovín, ako je bauxit/oxid hlinitý/hliník, ktorý sa považuje za strategickú surovinu EÚ, a kde sa očakáva výrazný nárast dopytu.

Objem šrotu používaného na recykláciu v EÚ sa však znižuje. Je to spôsobené dvoma faktormi: nedostatočným dopytom zo strany priemyslu EÚ (najmä po oceli) a vyššími cenami šrotu, ktoré platia výrobcovia ocele a hliníka v tretích krajinách, často v dôsledku narušenia obchodu, napr. dotácií, alebo nespravodlivých trhových podmienok. V dôsledku toho sa vývoz železného šrotu za posledných niekoľko rokov viac ako zdvojnásobil a v roku 2021 dosiahol maximálne 19,43 milióna ton (približne 20 % celkového šrotu vyprodukovaného v EÚ). Očakáva sa, že v roku 2024 sa dosiahne nový rekord v európskom hliníkovom šrote, pričom sa očakáva, že vývoz hliníkového šrotu presiahne 1,3 milióna ton.

Na zvrátenie tohto trendu **je prvým cieľom stimulovať dopyt zvýšením využívania týchto zdrojov v EÚ.** Aby sa to dosiahlo, šrot by sa mal lepšie triediť a spracovávať, aby sa zabezpečila jeho použiteľnosť vo vysokokvalitných aplikáciách, ako je automobilový priemysel. Tento posun si vyžaduje investície recyklátorov a odberateľov, ako aj stimuly na úrovni EÚ aj na vnútroštátnej úrovni²⁹ a požiadavky na dizajn príslušných skupín výrobkov.

(29) V oddiele 4.4 usmernení o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky sa umožňuje štátna pomoc na efektívne využívanie zdrojov a smerom k obehovému hospodárstvu: EUR-Lex - 52022XC0218(03) - SK - EUR-Lex

S cieľom uľahčiť využívanie sekundárneho obsahu v týchto odvetviach, ktoré sú tradične závislé od primárnych kovov, Komisia pripraví stanovenie cieľov pre recyklovanú oceľ a hliník v kľúčových odvetviach nákladovo efektívnym spôsobom, pričom vo svojej analýze zohľadní rozdielnu schopnosť prenášať náklady na zákazníkov a globálnu hospodársku súťaž. Štúdia uskutočniteľnosti takéhoto zavádzania v automobilovom priemysle bude dokončená do konca roka 2026 ako súčasť nariadenia o vozidlách po dobe životnosti, ktoré je v súčasnosti v postupe spolurozhodovania.

Komisia posúdi aj potrebu požiadaviek na **recyklovateľnosť a/alebo recyklovaný obsah** pre ďalšie skupiny výrobkov, ako aj uprednostnenie dizajnu výrobkov a vlastností spracovania odpadu, ktoré uľahčujú separáciu medených komponentov od oceľových a hliníkových frakcií. Táto otázka sa bude riešiť prostredníctvom požiadaviek v delegovaných aktoch pre príslušné skupiny výrobkov podľa nariadenia o ekodizajne udržateľných výrobkov a iných príslušných právnych predpisov (nariadenie o stavebných výrobkoch, nariadenie o vozidlách po dobe životnosti, akt o obehovom hospodárstve).

Zvýšenie podielu produkcie druhotných kovov znamená posun v určitých výrobných paradigmách a obchodných modeloch. V súlade s antitrustovými pravidlami by aktéri v hodnotovom reťazci mali lepšie spolupracovať, aby sa to stalo skutočnosťou a prekonalá odkázanosť na zavedené obchodné modely. Komisia preto zapojí všetky príslušné zainteresované strany, aby diskutovali o povinnostiach týkajúcich sa recyklovateľnosti a recyklovaného obsahu a iných súvisiacich otázkach. Tento dialóg umožní Komisii podporiť prípravu aktu o obehovom hospodárstve plánovanú na štvrtý štvrťrok 2026, ako aj v prípade potreby pri vykonávaní nariadenia o ekodizajne udržateľných výrobkov³⁰ a iných vhodných rámcov.

Po druhé, práca na zvýšení domáceho dopytu po kovovom šrote môže byť účinná len vtedy, ak medzinárodné podmienky zostanú spravodlivé. **Opatrenia týkajúce sa dodávok sú rovnako potrebné na zabezpečenie prístupu výrobcov z EÚ k šrotu a zároveň na zachovanie obchodného odôvodnenia pre recyklátorov.** Revidované nariadenie o preprave odpadu³¹ poskytuje nové nástroje na zabezpečenie toho, aby vývoz odpadu vrátane kovového šrotu nespôsoboval škody na životnom prostredí a ľudskom zdraví v tretích krajinách, a Komisia bude takéto nástroje využívať v prípade odpadu z kovového šrotu.

Značný počet tretích krajín nepovoľuje vývoz kovového šrotu do EÚ, čím sa obmedzuje prístup k tejto strategickému druhotnej surovine. Niektoré krajiny tiež uplatňujú nespravodlivé dotácie na podporu svojho odvetvia recyklácie a výroby kovov. Komisia preto situáciu monitoruje a najneskôr do tretieho štvrťroka 2025 zväží navrhnutie obchodného opatrenia, ak to bude potrebné na zabezpečenie dostatočnej dostupnosti šrotu v EÚ, a v tomto procese posúdi aj dôvody a možnosť zavedenia pravidla recipacity, ktoré by bolo v súlade s medzinárodnými záväzkami EÚ.

V rámci jednotného trhu by sa kovový šrot mal voľne pohybovať, aby sa zabezpečila jeho recyklácia v najvýkonnejších zariadeniach a aby sa využili úspory z rozsahu. V prípade určitých druhov šrotu však pretrvávajú prekážky v dôsledku neharmonizovaných systémov klasifikácie odpadu. Zákon o obehovom hospodárstve, ktorý bol oznámený na štvrtý štvrťrok 2026, ďalej zlepší fungovanie trhov s druhotnými surovinami a vytvorí jednotný trh s odpadom. V tejto súvislosti

(30) Očakáva sa, že prvý pracovný program pre ekodizajn udržateľných výrobkov bude prijatý v nadchádzajúcich týždňoch.

(31) NARIADENIE (EÚ) 2024/1157, k dispozícii tu: Nariadenie – EÚ – 2024/1157 – SK – EUR-Lex

Komisia preskúma aj to, či sú potrebné dodatočné opatrenia, ako sú vývozné poplatky alebo vývozné clá, na podporu dostupnosti šrotu v EÚ vytvoreného s vysokými environmentálnymi a sociálnymi normami a na zabránenie možnému "úniku šrotu" do tretích krajín s nižšími normami.

Zlepšenie fungovania jednotného trhu v odvetví kovov si vyžaduje aj zlepšenie **úlohy normalizácie**. Napríklad prostredníctvom normalizácie by sa mohla uľahčiť podpora vysokopevnostnej ocele, opätovné použitie konštrukčnej ocele alebo zhodnocovanie vedľajších produktov ocele. Klasifikácia kvality šrotu by sa mala tiež spresniť, aby sa uľahčilo lepšie zosúladenie ponuky druhotných surovín s dopytom v EÚ.

Akcie:
Najneskôr do 3. štvrťroka 2025 Komisia zváži obchodné opatrenia na zabezpečenie dostatočnej dostupnosti šrotu.
Do 4. štvrťroka 2026 predložiť štúdiu uskutočniteľnosti o povinnostiach týkajúcich sa recyklovaného obsahu ocele a hliníka podľa nariadenia o vozidlách po dobe životnosti .
Do 4. štvrťroka 2026 sa pripraviť na zavedenie povinností týkajúcich sa recyklovaného obsahu hliníka v príslušných stavebných výrobkoch a posilniť trh s druhotnými surovinami v EÚ ako súčasť aktu o obehovom hospodárstve.
Do 4. štvrťroka 2026 navrhnuť akt o obehovom hospodárstve s cieľom ďalej zlepšiť fungovanie trhov s druhotnými surovinami a vytvoriť jednotný trh s odpadom.
Posúdiť uskutočniteľnosť zavedenia povinností týkajúcich sa požiadaviek na recyklovateľnosť a/alebo recyklovaný obsah pre oceľ, hliník a meď v konkrétnych výrobkoch podľa nariadenia o ekodizajne udržateľných výrobkov.

5. OCHRANA KVALITNÝCH PRACOVNÝCH MIEST V PRIEMYSLE

Týmto akčným plánom Európska komisia mobilizuje všetky svoje nástroje v službách silného, prosperujúceho a odolného odvetvia ocele a kovov, čím zabezpečuje jeho dlhodobú udržateľnosť a prosperitu jeho pracovnej sily. Robíme to preto, aby sme podporili a chránili kvalitné pracovné miesta v priemysle s dôstojnou mzdou a transparentnými a predvídateľnými pracovnými podmienkami a vysokými zdravotnými a bezpečnostnými normami.

Európa má dlhoročnú tradíciu výroby ocele, pričom oceliari zohrávajú kľúčovú úlohu pri zakladaní európskej výroby. Zachovanie týchto kvalitných vysokokvalifikovaných pracovných miest, ktoré poskytujú dôstojnú mzdu, silnú ochranu práce a prísne zdravotné a bezpečnostné normy, je nevyhnutné na udržanie konkurencieschopnosti odvetvia a vysokej sociálnej hodnoty.

Dodržiavanie právnych predpisov EÚ o právach pracovníkov, najmä pokiaľ ide o informovanie a konzultácie, je nevyhnutné, najmä preto, že oceliarske odvetvie prechádza v dôsledku zelenej a digitálnej transformácie hlbokou transformáciou. Neustála podpora a posilňovanie **sociálneho dialógu** je kľúčom k efektívnemu riadeniu transformácie, zabezpečeniu ústrednej úlohy odborových zväzov a zamestnávateľských organizácií, podpore inkluzívneho rozhodovania a zabezpečeniu spravodlivej a udržateľnej budúcnosti pre pracovníkov aj priemysel.

Okrem toho **by aktívne politiky trhu práce mali zohrávať kľúčovú úlohu pri zabezpečovaní spravodlivej transformácie** tým, že pracovníkom poskytnú zručnosti potrebné pre rozvíjajúce sa odvetvia, uľahčia prechod zo zamestnania do zamestnania prostredníctvom cieľných služieb rekvalifikácie a sprostredkovania a podporia podnikanie, najmä pre mladých pracovníkov, ženy, starších zamestnancov a pracovníkov z nedostatočne zastúpených regiónov. Komisia nedávno predstavila **Úniu zručností**, ktorej cieľom je vytvárať zručnosti pre kvalitné pracovné miesta, zvyšovať úroveň zručností a rekvalifikáciu pracovnej sily v závislosti od zmeny požiadaviek na pracovné miesta a šíriť zručnosti v celej EÚ. V tejto súvislosti bude relevantný aj Pakt pre zručnosti, najmä rozsiahle partnerstvo pre energeticky náročné priemyselné odvetvia (zahŕňa oceľ a kovy) ³².

Okrem toho, aby sa zabezpečila lepšia podpora pracovníkov postihnutých transformáciou, a ako už bolo oznámené v akčnom pláne pre automobilový priemysel, Komisia na jar 2025 navrhne **cieľnú zmenu nariadenia o Európskom фонде na prispôsobenie sa globalizácii** s cieľom rozšíriť možnosť podpory spoločností v procesoch reštrukturalizácie s cieľom chrániť zamestnancov pred rizikom nezamestnanosti. Komisia s cieľom pomôcť členským štátom a odvetvovým partnerom ešte lepšie využívať príležitosti, ktoré ponúka Európsky sociálny fond+, bude s nimi aktívne spolupracovať s cieľom upozorniť na príležitosti, ktoré ponúka ESF+, a spojiť aktérov.

Vo všeobecnosti bude Európska komisia naďalej podporovať sociálnych partnerov s cieľom zabezpečiť **spravodlivú a spravodlivú transformáciu** oceliarskeho a kovospracovateľského priemyslu, najmä v najviac postihnutých regiónoch, a to na základe získaných skúseností a úspechu Fondu na spravodlivú transformáciu. To si vyžaduje komplexný, flexibilný a integrovaný prístup k pomoci pracovníkom, ich rodinám a komunitám s cieľom zabezpečiť, aby sa na žiadneho pracovníka ani regiónu v EÚ nezabudlo, čo je nevyhnutná podmienka na zachovanie verejnej podpory pre čistú transformáciu.

Európske stredisko pre monitorovanie spravodlivej transformácie a plán kvalitných pracovných miest oznámený v Dohode o čistom priemysle budú nápomocné pri monitorovaní vplyvu transformácie na zamestnanosť. Na zabezpečenie spravodlivého a inkluzívneho procesu musia zamestnávateľia začleniť zásady spravodlivej transformácie do všetkých projektov priemyselnej transformácie, chrániť práva pracovníkov a zabezpečiť kvalitné pracovné miesta do budúcnosti.

Akcie:
Na jar 2025 zmena nariadenia o Európskom фонде na prispôsobenie sa globalizácii .
Európske stredisko pre monitorovanie spravodlivej transformácie bude monitorovať vplyv transformácie na zamestnanosť.

(32) https://pact-for-skills.ec.europa.eu/about/industrial-ecosystems-and-partnerships/energy-intensive-industries-large-scale-partnerships_en

6. ZNIŽOVANIE RIZIKA PROJEKTOV DEKARBONIZÁCIE PROSTREDNÍCTVOM VEDÚCICH TRHOV A VEREJNEJ PODPORY

Mnohé investície do dekarbonizácie v kovospracujúcom priemysle v súčasnosti nie sú ekonomicky rentabilné. Úspory nákladov na uhlík v krátkodobom horizonte vo všeobecnosti vyvažujú vyššie kapitálové a prevádzkové výdavky v dôsledku vysokých nákladov na technológie a vyšších nákladov na nosiče energie, ako je vodík z obnoviteľných zdrojov a nízkouhlíkový vodík. Nízkouhlíkové kovy zostanú v dohľadnej budúcnosti drahšie ako ich konvenčne vyrábané alternatívy. Na minimalizáciu potrieb verejnej podpory je nevyhnutné, aby výrobcovia kovov získali zelenú prémieu.

Práca na vedúcich trhoch

Vedúce trhy, verejné aj súkromné, ukážu cestu pre širšie prijatie nízkouhlíkových kovov ako trhového štandardu. V týchto segmentoch trhu, najmä v tých, kde verejné obstarávanie, dotácie alebo regulačné stimuly zohrávajú úlohu pri formovaní trhu, by ciele požiadavky alebo stimuly vytvorili spoľahlivý dopyt, ktorý môžu uspokojiť nízkouhlíkové kovy vyrábané v Európe.

Ako bolo oznámené v Dohode o čistom priemysle, **Komisia v rámci aktu o urýchľovaní priemyselnej dekarbonizácie navrhne zavedenie kritérií odolnosti a udržateľnosti na podporu čistých európskych dodávok pre energeticky náročné odvetvia.** Tieto kritériá (napr. čisté, odolné, obehové, kybernetické) posilnia dopyt po čistých výrobkoch vyrobených v EÚ, pričom budú vychádzať zo skúseností s aktom o čistých technológiách s nulovými emisiami, podporia inovácie, ako aj environmentálne a sociálne normy EÚ a zabezpečia rovnaké podmienky. To by mohlo rozšíriť uplatňovanie necenových kritérií na rozpočet EÚ, národné podporné programy, ako aj verejné (a za určitých okolností aj súkromné) obstarávanie v prospech energeticky náročných priemyselných odvetví. Oceliarsky a kovospracujúci priemysel, ako aj ich nadväzujúce priemyselné odvetvia – automobilový priemysel, stavebníctvo, strojárstvo – sa budú posudzovať medzi odvetviami použitia a konkurencieschopnosť celých dodávateľských reťazcov sa bude posudzovať aj pri navrhovaní podporných programov EÚ a vnútroštátnych podporných programov.

S cieľom umožniť priemyselným odvetviam investujúcim do dekarbonizácie využívať "zelenú prémieu", zákon o urýchľovaní priemyselnej dekarbonizácie **vypracuje dobrovoľné označenie uhlíkovej náročnosti priemyselných výrobkov**, pričom sa zabráni duplicitě, a to na základe jednoduchej metodiky s údajmi ETS a na základe metodiky CBAM. To by malo byť základom pre ďalšiu spoluprácu s medzinárodnou prácou na meraní uhlíkovej náročnosti. V záujme rýchlosti začne Komisia v roku 2025 s oceľou. Bude to vychádzať z existujúcich správ z odvetvia alebo, ak je k dispozícii, zo spoločnej metodiky.

Komisia bude zároveň pokračovať v práci na vypracovaní **komplexných posúdení životného cyklu s cieľom zlepšiť udržateľnosť výrobkov.** Pokiaľ ide o oceľ, nariadenie o ekodizajne udržateľných výrobkov doplní označenie aktu o urýchľovaní priemyselnej dekarbonizácie vypracovaním požiadaviek na výrobky s vysokým obsahom ocele a pridaním príslušných environmentálnych kritérií nad rámec uhlíkovej stopy. To by spotrebiteľom umožnilo vidieť environmentálnu stopu príslušných výrobkov.

Znižovanie rizika projektov s vysokými investičnými nákladmi

Pôsobenie na všetky uvedené prekážky už pomôže rozšíriť obchodný prípad. Verejná aj súkromná podpora investícií je však potrebná na zabezpečenie transformácie, posilnenie konkurencieschopnosti a zabezpečenie odolnosti hodnotového reťazca. Je to potrebné na riešenie nožnicového efektu spojeného s globálnou nadmernou kapacitou, ktorá je často vyvolaná nekalými obchodnými praktikami, a s vyššími nákladmi na energiu ako u väčšiny medzinárodných konkurentov. V niektorých prípadoch, ako je napríklad nikel, predstavujú cenové výkyvy spôsobené vplyvom geopolitických konkurentov hrozbu pre bezpečnosť investícií. Aby sme tomu zabránili a zabezpečili, že európsky priemysel bude mať prospech z udržateľne vyrábaných kritických surovín, budeme pokračovať vo vykonávaní príslušných ustanovení aktu o kritických surovinách a úzko spolupracovať s tretími partnerskými krajinami na vykonávaní piliera súvisiaceho s ESG z našich strategických partnerstiev v oblasti hodnotových reťazcov surovín. Budeme pokračovať v spoločnej práci na medzinárodných fórach, ako je G7, na podpore hospodárskych bezpečnostných noriem pre kritické suroviny, a najmä pre nikel.

Vysoké kapitálové náklady sú často kombinované s výrazne vyššími prevádzkovými nákladmi na nízkouhlíkové výrobné procesy a čistú energiu. Podľa odhadov priemyslu sa ročná finančná potreba na dekarbonizáciu oceliarskeho priemyslu odhaduje na 5,2 miliardy EUR na kapitálové výdavky a 9 miliárd EUR na prevádzkové výdavky do roku 2030³³. V prípade neželezných kovov odhaduje hliníkový priemysel ročné investičné potreby do roku 2050 na dekarbonizáciu odvetvia vo výške približne 1,3 miliardy EUR, zatiaľ čo v prípade medi to zodpovedá približne 211,5 milióna EUR do roku 2050. Väčšina z týchto projektov pravdepodobne nebude v súčasnom prostredí ekonomicky uskutočniteľná a na prekonanie technologických a environmentálnych externalít by si vyžadovali verejné financovanie.

EÚ už bola v podpore takýchto projektov pomerne aktívna. Od októbra 2022 do februára 2025 Komisia schválila štátnu pomoc vo výške takmer 9 miliárd EUR na 10 jednotlivých projektov dekarbonizácie ocele. Viaceré projekty dekarbonizácie ocele získali podporu aj z inovačného fondu EÚ. Ďalšie projekty získali podporu na základe systémov podpory dekarbonizácie otvorených pre všetky energeticky náročné odvetvia. Komisia schválila niekoľko takýchto systémov podpory priemyselnej dekarbonizácie, a to aj vo forme kompenzačných rozdielových zmlúv o uhlíku³⁴ pre niekoľko členských štátov, a Komisia poskytne usmernenia o tom, ako možno takýto druh systémov podpory najlepšie štruktúrovať v súlade s pravidlami štátnej pomoci. Nedávnymi príkladmi schválených systémov, ktoré budú alebo môžu byť prínosom pre oceliarsky priemysel, sú dva slovenské projekty s celkovým rozpočtom 1,1 miliardy EUR, talianske schémy vo výške 550 miliónov EUR, nemecké schémy vo výške 4 miliardy EUR, francúzske schémy vo výške 3 miliárd EUR, rakúske schémy v hodnote 2,7 miliardy EUR a české schémy v hodnote 2,5 miliardy EUR. Okrem toho EÚ³⁵ financovala ďalšie projekty, a to aj s cieľom zvýšiť efektívnosť využívania surovín a energie.

(33) <https://www.eurofer.eu/issues/climate-and-energy/maps-of-key-low-carbon-steel-projects>

(34), v ktorom sa podpora vypláca za tonu skleníkových plynov, ktorým sa predišlo počas prevádzky nízkouhlíkového zariadenia po odpočítaní ceny uhlíka

(35), napr. LIFE16 ENV/ES/000242 LIFE-2-ACID, LIFE16 ENV/IT/000231 LIFE 4GreenSteel, LIFE19 CCM/IT/001334 LIFE HEATLEAP

Na prilákanie väčšieho množstva súkromných finančných prostriedkov bude potrebná dodatočná verejná podpora, od inovácií až po rozširovanie a zavádzanie, pri zachovaní rovnakých podmienok na celom jednotnom trhu.

Vo fáze inovácie poskytuje Výskumný fond pre uhlie a oceľ (RFCS) významné finančné prostriedky pre oceliarske odvetvie, čím podporuje prechod na čistú oceľ a celkovú priemyselnú dekarbonizáciu odvetvia. Komisia spustí hlavné iniciatívy, ktoré by v rokoch 2026 a 2027 zmobilizovali 150 miliónov EUR a mohli by tiež prispieť k posilneniu rozmeru európskeho obranného výskumu v tomto odvetví. Komisia okrem toho navrhne celkovú **reformu Výskumného fondu pre uhlie a oceľ** s cieľom zjednodušiť a ďalej urýchliť investície do výskumu ocele vrátane výskumu v oblasti obranných aplikácií.

Okrem toho, ako bolo oznámené v Dohode o čistom priemysle, v rámci pracovného programu na roky 2026 – 2027 sa uskutoční hlavná výzva programu Horizont Európa vo výške približne 600 miliónov EUR na podporu projektov vhodnosti na nasadenie, a to aj v oceliarskom a kovospracujúcom priemysle.

Táto výzva bude dopĺňať prebiehajúce výskumné úsilie financované v rámci programu Horizont Európa v oblasti dekarbonizácie vrátane recyklačných technológií s cieľom zlepšiť obehovosť kovov v EÚ.

Európske inovačné centrum pre priemyselnú transformáciu a emisie INCITE zriadené podľa smernice EÚ o priemyselných emisiách urýchli zavádzanie ekologických technológií pre priemyselnú transformáciu. Zistenia INCITE budú navrhnuté 17 tak, aby informovali o finančnej podpore a investičných rozhodnutiach verejných orgánov, finančného sektora a súkromných investorov.

Vo fáze rozširovania Komisia v rámci Dohody o čistom priemysle oznámila vytvorenie banky pre dekarbonizáciu priemyslu, ktorej cieľom je získať financovanie vo výške 100 miliárd EUR na základe dostupných finančných prostriedkov v inovačnom fonde, dodatočných príjmov vyplývajúcich z častí ETS, ako aj revízie Programu InvestEU. Komisia v roku 2025 spustí pilotnú aukciu s hodnotou 1 miliardy EUR na dekarbonizáciu kľúčových priemyselných procesov v rôznych odvetviach vrátane ocele a kovov, pričom podporí priemyselnú dekarbonizáciu a elektrifikáciu existujúcimi zdrojmi v rámci inovačného fondu. Členské štáty sa vyzývajú, aby kombinovali podporu v rámci inovačného fondu s aukciami ako službou.

Vo všetkých programoch financovania sa pozornosť bude venovať zjednodušeniu podmienok financovania s cieľom znížiť úsilie a odborné znalosti potrebné na podanie žiadosti o verejnú podporu. To pomôže malým a stredným podnikom (MSP) v tomto odvetví tiež získať prístup k týmto programom financovania.

Podpora konkrétnych projektov prostredníctvom zákona o kritických surovinách

Hliník, meď a nikel, ako aj mnohé prvky legujúce oceľ sú zároveň kritickými surovinami. Využívajú preto ustanovenia aktu o kritických surovinách, ktorého cieľom je uvoľniť potenciál EÚ v oblasti surovín v celom hodnotovom reťazci, od prieskumu cez ťažbu až po spracovanie až po recykláciu. Komisia oznámi **prvé kolo vybraných strategických projektov v marci 2025 vrátane projektov týkajúcich sa hliníka, medi a niklu v členských štátoch EÚ a partnerských tretích krajinách**. Komisia bude spolupracovať s členskými štátmi, verejnými

a súkromnými finančnými inštitúciami s cieľom zabezpečiť prístup k financovaniu takýchto projektov, ako aj v prípade potreby identifikovať odberateľov.

Komisia sa okrem toho snaží zvýšiť stabilitu trhov so surovinami, aby sa zabránilo nadmerným výkyvom cien, ktoré by mohli ohroziť európske projekty. Platforma **na agregáciu dopytu a ponuky**, ktorá sa má spustiť tento rok, by mohla byť prínosom aj pre sektory základných kovov, čím by sa zvýšili obchodné príležitosti a poskytla sa dodatočná dlhodobá istota pre transakcie.

Práca na zjednodušení právnych predpisov

Okrem toho oceliarske a kovospracovateľské odvetvia patria medzi najviac regulované priemyselné odvetvia v EÚ. Regulačná záťaž, ktorej tieto spoločnosti čelia, vyvíja značný tlak na ich zdroje a odvádza čas od ich hlavných obchodných cieľov, najmä pre MSP. Riešenie tohto obmedzenia je dôležité pre konkurencieschopnosť oceliarskeho a kovospracovateľského priemyslu EÚ. Komisia 26. februára 2025 prijala prvé dva nové návrhy, tzv. súhrnné balíky, zjednodušujúcich opatrení, ktorými sa zníži byrokracia a zjednodušia pravidlá EÚ. Ďalšie budú prijaté tento rok.

Akcie:
V 4. štvrtroku 2025 Komisia v rámci aktu o urýchľovaní priemyselnej dekarbonizácie navrhne zavedenie kritérií odolnosti a udržateľnosti na posilnenie výroby čistých výrobkov vyrobených v EÚ.
V 4. štvrtroku 2025 Komisia navrhne reformu Výskumného fondu pre uhlie a oceľ.
Vzhľadom na budúcu banku pre priemyselnú dekarbonizáciu Komisia v roku 2025 spustí pilotnú aukciu v hodnote 1 miliardy EUR na podporu priemyselnej dekarbonizácie a elektrifikácie kľúčových priemyselných procesov v rôznych odvetviach s využitím kombinácie existujúcich zdrojov v rámci inovačného fondu, čím sa uľahčí aj elektrifikácia oceliarskych a kovopriemyselných procesov. Členské štáty sa vyzývajú, aby kombinovali podporu v rámci inovačného fondu s aukciami ako službou.
V rokoch 2026 a 2027 Komisia vyhlási hlavné výzvy v rámci Výskumného fondu pre uhlie a oceľ.

7. SPOLUPRÁCA NA VYKONÁVANÍ V ZÁUJME SPRAVODLIVEJ TRANSFORMÁCIE

Riešenie výziev v oblasti konkurencieschopnosti a dekarbonizácie kovospracujúceho priemyslu si bude vyžadovať úzku a intenzívnejšiu interakciu všetkých zainteresovaných strán. Komisia bude v dialógu s týmto odvetvím, sociálnymi partnermi a spoluzákonodarcami priebežne monitorovať situáciu v tomto odvetví, jeho odolnosť a prebiehajúcu dekarbonizáciu, ako aj možné potrebné úpravy politiky.

Realizácia spôsobu transformácie pre odvetvia kovov poskytne stály priestor na dialóg medzi priemyslom, odborovými zväzmi a inými zainteresovanými stranami. Mandát skupiny na vysokej úrovni pre energeticky náročné priemyselné odvetvia sa predĺži o ďalšie 4-ročné obdobie, aby sa umožnilo toto vykonávanie. Poskytne platformu na monitorovanie najnovšieho vývoja v otázkach súvisiacich s konkurencieschopnosťou a dekarbonizáciou kovospracovateľského priemyslu, ako sú náklady na energiu, potreby zručností a globálne nadmerné kapacity.

Oceliarske a kovospracujúce odvetvia sú nevyhnutné pre priemyselnú štruktúru Európy, našu odolnosť, hospodársku bezpečnosť, obranu a sociálnu stabilitu. Komisia vyzýva Európsky parlament, Radu a všetky príslušné zainteresované strany, aby spolupracovali na vykonávaní tohto akčného plánu s cieľom zabezpečiť udržanie a posilnenie výrobných kapacít v Európe a zabezpečenie stabilných a spoľahlivých dodávok pre naše kľúčové priemyselné odvetvia vrátane obrany.